

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 26 maart 2019

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : WMO

Contactpersoon : A.M. de Leeuw

Tel.nr. : 06 3511 3543

E-mailadres : leeuw.a@woerden.nl

Onderwerp:

Valpreventie

Kennisnemen van:

De evaluatie en het vervolg van de pilot valpreventie Woerden.

Inleiding:

Eind 2016 is de motie over vermindering van valongevallen van ouderen (D'66, CU/SGP, Progressief Woerden en Sterk Woerden) aangenomen. Daarin is verzocht om het bewegen voor ouderen expliciet op te nemen in de begroting 2017-2020 en om twee scenario's uit te werken met een kosten-baten analyse gericht op 5 en 10% vermindering van het aantal valongevallen bij ouderen van 65+ voor de periode tot 2020.

Na verkennende gesprekken en overleggen met veel betrokken partijen heeft Raedelijk vanaf het 2^e kwartaal 2017 de projectleiding op zich genomen (op kosten van de zorgverzekeraars) en is in de 2^e helft van 2017 een Werkgroep Valpreventie gestart met een pilot. Aan de werkgroep is een adviseur van VeiligheidNL toegevoegd (op kosten van de gemeente).

De pilot is inmiddels afgerond. In deze raadsinformatiebrieven wordt u geïnformeerd over de evaluatie van de pilot en het vervolg. Het evaluatierapport is als bijlage toegevoegd.

Deze raadsinformatiebrieven zijn een vervolg op de raadsinformatiebrieven van 19 juni 2018, eveneens toegevoegd als bijlage.

Kernboodschap:

De deelnemende partijen van de pilot zijn: Medisch Centrum Iepen Hof, Fysiotherapeuten Maatschap Woerden, Ergotherapiepraktijk Woerden, Welzijn Woerden (Bewegteam Woerden), gemeente Woerden. (Be)geleid door VeiligheidNL en Raedelijk.

De pilot is in de 2^e helft van 2017 en in 2018 uitgevoerd in de wijken Bomen & Bloemenbuurt en

Molenvliet.

De werkwijze die partijen met elkaar hebben ontwikkeld blijkt succesvol:

- In de werkwijze zijn zogenoemde 'pre-kwetsbare' inwoners van 75 jaar en ouder benaderd met een valpreventie-aanbod. Die inwoners hadden eerder een screeningslijst ingevuld die door de huisartsenpraktijk wordt gebruikt om het functioneren van ouderen in kaart te brengen. De kwetsbare inwoners kregen al opvolging op basis van die screening. In deze pilot hebben *ook de pre-kwetsbare inwoners* met een verhoogd valrisico opvolging gekregen.
- Er zijn introductiebijeenkomsten voor hen georganiseerd. De inwoners die mee wilden doen zijn thuis door de praktijkondersteuner van de huisartsenpraktijk, de fysio- of ergotherapeut gescreend.
- Op basis van de screening zijn op maat (doorverwijs)adviezen gegeven, bv over visus (ogen), voeding en beweging/balans.
- Er is doorverwezen naar beweegaanbod: individuele fysiotherapie, lokaal beweegaanbod (bv Meer Bewegen voor Ouderen) en vooral het valpreventieprogramma Vallen Verleden Tijd.
- 2 tot 3 maanden na afloop van de gekozen activiteit is met de inwoners geëvalueerd en zijn adviezen gegeven over het volhouden van een actieve leefstijl.

Ervaringen en cijfers:

Van de 50 deelnemers die zijn ingestroomd hebben 47 het traject afgemaakt. 90% vond de adviezen goed opvolgbaar en geeft aan te blijven bewegen, bijna 60% heeft in het dagelijks leven hun gedrag veranderd, het traject werd met gemiddeld 7,9 gewaardeerd. Vanuit de literatuur wordt aangegeven dat door deze effectieve interventies een minimale daling van 30% in valincidenten wordt gerealiseerd.

Investing en opbrengst:

Er is een businesscase uitgevoerd door VeiligheidNL op basis van de gemeten investeringen en uitkomsten van de pilot.

De totale besparing voor een periode van 5 jaar wordt, na aftrek van de gemaakte kosten, berekend op bijna een verdubbeling van elke geïnvesteerde euro: € 1,80. De besparingen komen voor ruim de helft terecht bij de Zorgverzekeraars, voor ruim een derde deel bij de Wet Langdurige Zorg en voor een klein deel bij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Overige resultaten:

Naast de gezamenlijk ontwikkelde aanpak op het gebied van valpreventie is er ook een duurzame professionele relatie ontstaan tussen de huisartsenpraktijk, fysiotherapiepraktijken, ergotherapiepraktijk en het Bewegteam, die nu al op het gebied van andere onderwerpen meerwaarde heeft.

Financiën:

De betrokken partijen hebben bijgedragen in capaciteit; daarvoor was begroot € 2.880,-. De projectleiding (€ 20.000,-) is gefinancierd met middelen van de zorgverzekeraars. De inzet van VeiligheidNL is door de gemeente betaald (€ 16.000,-), evenals de overige uitvoeringskosten van de pilot (voor screening, bewegprogramma, zaalhuur)(€ 14.400).

De investering was meer dan alleen op de groep deelnemende inwoners gericht. In de pilot is een werkwijze ontwikkeld die over te dragen is op andere huisartsen-, fysio- en ergotherapiepraktijken.

Vervolg:

- Fysiotherapeuten Maatschap Woerden heeft namens de werkgroep een subsidie voor het vervolg aangevraagd bij Sportimpuls van ZonMw. Deze aanvraag is gehonoreerd. Met deze subsidie kan de aanpak 2 jaar worden gecontinueerd, met aanpassingen die

---

Sportimpuls als voorwaarde heeft gesteld: de beweginginterventie Vallen Verleden Tijd wordt Vervangen door (het eveneens effectieve programma) 'In Balans'. De projectleiding is nu belegd Bij het Bewegteam Woerden.

- De gemeente heeft als doel om de aanpak te verbreden naar heel Woerden. Tevens wil de gemeente gedurende de komende 2 jaar toewerken naar een structureel en duurzaam (evenredig) gefinancierd aanbod valpreventie. Deze doelstellingen worden opgenomen in het ouderenbeleid ('Ouderen Langer Thuis': wat is nodig opdat oudere inwoners langer zelfstandig en met een goede kwaliteit van leven thuis kunnen blijven wonen). Raedelijk gaat de gemeente (met cofinanciering van de zorgverzekeraars) ondersteunen bij Ouderen Langer Thuis. 'Preventie' is daar een belangrijk onderdeel van. Valpreventie, Welzijn op Recept en Bewegen op Recept zijn projecten die momenteel elk in een deel van Woerden worden uitgevoerd en die we in de toekomst in samenhang en duurzaam uitgevoerd willen zien. Daarbij is samenwerking nodig met voornoemde partijen. De gemeente zal het voortouw nemen maar de inzet is dat de opgave Ouderen Langer thuis wordt gedeeld met strategisch partners. En dat de Zorgverzekeraar en Zorgkantoor hun bijdrage leveren.

Over de voortgang van Ouderen Langer Thuis wordt de raad in Q3 nader geïnformeerd.

Bijlagen:

19.005790 - Evaluatie Woerden in Balans, pilot valpreventie Woerden

18R.00397 - Raadsinformatiebrief Valpreventie (juni 2018)

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Inleiding

Eind 2016 is de motie over vermindering van valongevallen van ouderen (D'66, CU/SGP, Progressief Woerden en Sterk Woerden) aangenomen. Daarin is verzocht om het bewegen voor ouderen expliciet op te nemen in de begroting 2017-2020 (Motie in bijlage 1).

Na een aanloop begin 2017 met brede verkenning van stakeholders, hebben vanaf Q3 2017 Raedelijk (projectleider) en VeiligheidNL (expert) de pilot valpreventie Woerden begeleid.

Er werd een werkgroep Valpreventie in het leven geroepen, bestaande uit:

- Gezondheidscentrum Iepenhof (praktijkondersteuner)
- Fysiotherapeuten Maatschap Woerden (fysiotherapeut)
- Ergotherapiepraktijk Woerden (ergotherapeut)
- Welzijn Woerden (buurtsportcoach)
- Gemeente Woerden (beleidsmedewerker)
- VeiligheidNL (adviseur)
- Raedelijk (projectleider)

De pilot had als doel om op basis van de Triple Aim effectief valpreventie aanbod te implementeren in Woerden.

De Triple Aim is gericht op:

1. Het verbeteren van de gezondheid van de inwoners
2. Het verbeteren van de ervaren kwaliteit van zorg
3. Het verlagen van de zorgkosten

Daarnaast is er focus geweest op een 4^e Aim:

4. Het verbeteren van de multidisciplinaire samenwerking van de lokale professionals

Opzet van de pilot

De doelgroep werd vastgesteld op 'pre-kwetsbare'¹ inwoners van 75 jaar of ouder uit de wijken Bomen- en Bloemenkwartier en Molenvliet.

In totaal zijn 50 inwoners het proces ingestroomd, 40 pre-kwetsbaren en 10 kwetsbare ouderen.

Deze 10 kwetsbare ouderen zijn ondanks dat zij niet bij de vastgestelde doelgroep hoorden ingestroomd om enerzijds gezondheidsadviezen te ontvangen en valpreventie te bereiken, anderzijds om te onderzoeken hoe deze groep het traject 'Woerden in Balans' doorloopt.

Het traject bestond uit 5 fasen.

a. Case-finding

Op drie manieren werden geschikte deelnemers gevonden voor de pilot:

- Vanuit de huisartsenpraktijk werden 'pre-kwetsbare ouderen' die middels een eerder ingevulde screening (Trazag vragenlijst²) getraceerd waren, uitgenodigd voor een screening middels een brief. Er werden tussen de 80 en 100 brieven verstuurd.
- Via een korte introductie tijdens bestaande/reguliere bijeenkomsten georganiseerd voor ouderen in Bomen- en Bloemenkwartier en Molenvliet.
- In reguliere consulten van de betrokken disciplines.

b. Screening

Na aanmelding werden 40 inwoners *thuis* gescreend door de fysiotherapeut of ergotherapeut met een multifactoriële screening (gebaseerd op de Valanalyse), 10 inwoners werden *thuis* gescreend door de praktijkondersteuner.

c. Advies

Op basis van de screening werd op maat (doorverwijs) adviezen gegeven. Waaronder bijvoorbeeld adviezen over oogmeting, voeding en (nagenoeg) bij allen over beweging/balans.

d. Beweegaanbod

Het beweegaanbod waar naar werd verwezen op basis van het niveau van de deelnemer:

- Individuele fysiotherapie.
- Vallen Verleden Tijd (VVT). VVT werd door de fysiotherapeut die hiervoor opgeleid is aangeboden, VVT is een 5 weeks beweegaanbod waarbij mensen in groepsverband: trainen van het lopen op een hindernisparcours afwisselen met training van valtechnieken, spelvormen oefenen met een speciaal loopparcours en valtechnieken oefenen. Dit is een effectief valpreventie programma waarmee mensen bewust worden van valgevaarlijke situaties, het verminderen van valangst en verbeteren van activiteitsniveau, mobiliteit en balans. Het is speciaal geschikt voor mensen die nog niet gebruik kunnen maken van bestaand sport- en beweegaanbod. Maar na het volgen van deze cursus wel het geval is.
- Daarnaast werd direct naar lokaal beweegaanbod verwezen, bij de buurtsportcoach of Meer Bewegen voor Ouderen (MBvO). Dit is bestaand aanbod in Woerden voor ouderen.

e. Evaluatie

Om te zorgen dat mensen een actieve leefstijl blijven volhouden is doorstroom vanuit VVT naar ander beweegaanbod zeer relevant. Om mensen te motiveren na VVT deel te nemen bezocht de buurtsportcoach de VVT groep en werden flyers met aanbod uitgedeeld.

---

¹ Definitie 'kwetsbare ouderen' van VGZ: 75+ met meervoudige complexe problemen.

² Oudere patiënten van het gezondheidscentrum Iepenhof ontvangen vanaf 2016 tot heden een Trazag-vragenlijst. Dit is een screeningslijst die het functioneren van ouderen in kaart brengt, probleemgebieden signaleert en handvatten geeft voor aanpassing van de zorg. De meest kwetsbare ouderen hadden in het kader van de module kwetsbare ouderen zorg opvolging gekregen. De Pre kwetsbare groep (mensen die de afgelopen 12 maanden wel gevallen zijn en mobiliteitsproblemen hebben) waren wel in beeld gebracht maar hadden nog geen opvolging gehad terwijl deze groep wel een verhoogd valrisico heeft.

Na een periode 2 tot 3 maanden werd de evaluatie bij de deelnemers uitgevoerd, om na te vragen of adviezen opgevolgd waren, vervolgadvisen te geven en eventuele vragen te beantwoorden. Ook bij de evaluatie werd het belang van blijvend bewegen bij lokaal aanbod nogmaals benadrukt.

Resultaten

Door middel van een monitoringstool werd verschillende informatie bij de deelnemers en professionals opgehaald, daarnaast is een procesevaluatie gedaan met de professionals.

De deelnemers:

- Er zijn 50 deelnemers het proces ingestroomd.
- Hiervan hebben 47 het traject afgemaakt, 3 zijn vroegtijdig na de screening gestopt.
- 22 deelnemers hebben VVT afgerond.
- De 10 kwetsbare ouderen waren allen te kwetsbaar om aan Vallen Verleden Tijd deel te nemen. Zij kregen de individuele fysiotherapie.

1. Verbeteren van de gezondheid van de inwoners

90% van de deelnemers vond de gegeven adviezen in de screening goed opvolgbaar.

90% van de deelnemers geeft aan te blijven bewegen na de evaluatie

58% van de deelnemers geeft aan in de dagelijkse bezigheden hun gedrag te hebben veranderd.

Op basis van de kennis van de bereikte doelgroep, het ingezette traject met de uitvoering van de multifactoriële screening en de inzet van een effectieve interventie (VVT) kan vanuit de literatuur een minimale daling van 30% in de valincidenten voorspeld worden³.

2. Verbeteren van de ervaren kwaliteit van zorg

De 50 deelnemers waarden het gehele traject: met **7,9** gemiddeld, een spreiding van 5-10.

79% van de deelnemers raden het traject *beslist wel* en 19% *waarschijnlijk wel* aan aan anderen.

De volgende onderdelen werden het meest gewaardeerd:

- Concrete, praktische en op maat adviezen/stok achter de deur.
- Het huisbezoek.
- De val oefeningen (bij Vallen Verleden Tijd).
- Persoonlijke aandacht.
- 'Dat alles eens goed bekeken wordt'.
- Het parcours van Vallen Verleden Tijd.
- 'Alles'.

Veel deelnemers noemden geen verbeterpunten. De volgende items zijn genoemd:

- Het is veel informatie in 1 keer, informatie nog een keer herhalen.
- Verbeterpunten over Vallen Verleden Tijd:
  - o Oefeningen voor thuis meegeven
  - o Zorgen dat deelnemers minder hoeven te wachten
  - o Enkele onderdelen hadden geen meerwaarde (bv. vloerbedekkingen).
- Meer valtraining.
- Vervolg op Vallen Verledentijd organiseren.
- Meer aandacht voor evenwichtsoefeningen.
- Leeftijdsgrens verlagen naar vanaf 70 jaar.

³ Bron: MKBA model, VeiligheidNL

3. Verlagen van de zorgkosten

Er is een Business Case uitgevoerd door VeiligheidNL op basis van de gemeten investeringen en uitkomsten van de pilot. Valpreventie onder thuiswonende ouderen boven de 65 jaar is (kosten)effectief, aldus VeiligheidNL. De bedragen in onderstaande tabel hebben betrekking op besparingen voor een periode van 5 jaar als er gedurende een jaar geïnvesteerd is in de uitvoering van een valpreventie aanpak. Het effect bij deelnemers rendeert namelijk langer dan alleen in het jaar van deelname.

Resultaten MKBA			
Investering		Opbrengst	
Screening, advies, huisbezoeken	€12.200	WMO - Thuiszorg- huishoudelijk	€ 2.766
Beweegprogramma VVT	€ 9.922	ZVW - huisarts, fysiotherapie, thuiszorg, polikliniek, SEH, ziekenhuisopname	€ 19.893
Materiaal en overige kosten	€ 880	WLZ - verpleeghuis revalidatie	€ 14.270
Af: Totaal opsporing, screening en interventie	€23.002	Totaal besparingen	€ 36.929
Percentage minder vallen	30%	AF: Investering totaal	€23.002
Afname van effect per jaar (uitdoofeffect)	50%	Totale netto besparing op medische kosten	€13.927
Aantal deelnemers screening en advies	50		
Aantal deelnemers Vallen Verleden Tijd	22	Baten/kosten-ratio=Return of investment	1,80
Aantal huisbezoeken	50		

Bron: Woerden in Balans: Monitoring. Letsellastmodel, MKBA-model. Amsterdam: VeiligheidNL.

De totale besparing, na aftrek van de kosten, wordt berekend op € 13.927. De 'return of investment' geeft aan dat elke geïnvesteerde euro bijna het dubbele (€1,80) oplevert.

Zie bijlage 2 voor meer informatie over de uitgevoerde Business Case.

4. Evaluatie vanuit Professionals

De betrokken professionals waarderen het gehele traject: met **8,2** gemiddeld.

Als mooiste resultaten werden benoemd:

De inwoner

- Heel veel positieve feedback van de deelnemers.
- Enthousiaste deelnemers (over screening en Vallen Verleden Tijd).
- Aanmeldingen kwamen ook via andere kanalen binnen.
- Snel resultaat: deelnemers handelen echt bewust veiliger.

De samenwerking

- Mooie samenwerking tussen zorg/welzijn organisaties.
- De samenwerking tussen verschillende partijen 'we kunnen elkaar nu beter vinden'.
- Ontwikkeling van samenwerkingsnetwerk.
- Er is ook rondom andere patiëntgroepen onderling contact, buiten valpreventie om.

Organisatorisch

- Het gedeelde belang/eigenaarschap.
- De begeleiding van Raedelijk en VeiligheidNL.

Vallen Verleden Tijd Leerpunten

- VVT is minder geschikt voor de kwetsbare ouderen.
- Er waren deelnemers teleurgesteld dat ze niet mochten deelnemen aan VVT, omdat ze te kwetsbaar waren. Voor hen was geen alternatief beweegprogramma behalve individuele fysiotherapie. Dit vraagt om een duidelijker verwachtingsmanagement ten aanzien van deelname aan VVT, tijdig benoemen dat VVT niet voor iedereen is.
- Uitvoering van VVT is intensief voor de organisatie, veel gesjouw voor parcours en stoelen.

Continuering project

- Goed nadenken over de uitrol naar heel Woerden en het aanbod over 2 jaar.
- Koppeling naar Huisartsenzorg en POH-ers goed maken, stappenplan ontwikkelen.

Communicatie over Pilot

De pilot Woerden in Balans geeft op diverse manieren aandacht gekregen in kranten, nieuwsbrief en websites waaruit blijkt dat ook interessant wordt gevonden door andere partners en als inspiratie kan dienen elders in het land. Er is o.a. op de volgende plekken gecommuniceerd over deze pilot:

- Krantenbericht in de Woerdense Courant, zie bijlage 3.
- Website van Centrum Gezond Leven (RIVM).
- Raadsinformatiebrief.
- Publicatie Chellie Heijmans in TPO de Praktijk, het tijdschrift voor praktijkondersteuners en praktijkverpleegkundigen.
- Workshop op jaarcongres V&VN verzorgd door Chellie Heijmans.

Conclusie

De pilot Valpreventie Woerden was een groot succes. De deelnemers en de professionals beoordelen het traject met een 8 gemiddeld. De deelnemers aan het traject hebben een multifactoriële (bewezen) interventie ontvangen en daarmee de kans op een val verlaagd. De persoonlijke aandacht en het huisbezoek werden erg positief beoordeeld.

Voor de professionals was dit een mogelijkheid om elkaar beter te leren kennen en 'elkaars taal leren spreken'. De professionals geven aan gemakkelijker met elkaar samen te werken en goed met elkaar te kunnen communiceren. De kracht van die samenwerking werpt niet alleen zijn vruchten rondom valpreventie maar ook op andere thema's.

Daarnaast is er door de professionals op het gebied van Valpreventie in Woerden ervaring opgedaan. Dit maakt het mogelijk om de opgedane kennis en ervaring in te zetten bij de uitbreiding en verspreiding in de andere wijken van Woerden.

Ook de Business Case van deze interventie is positief, met een factor 1,8 keren de investeringen zich uit. Hierbij liggen de opbrengsten hoofdzakelijk in de Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige zorg.

Adviezen voor vervolg

Beweegaanbod

Zorg voor geschikt aanbod voor alle type inwoners: kwetsbaar, pre-kwetsbaar, vitaal.

Verbreding in Woerden & huisartsenzorg

Zorg ervoor dat de huisartsenpraktijk bij de uitbreiding in haar kracht wordt gezet. In deze pilot was de ouderenpopulatie bijzonder goed in beeld bij de huisartsenpraktijk Iepenhof dankzij de 'kwetsbare ouderen ketenzorg module'.

Focus bij de verbreding in Woerden op het creëren van een klein ouderenzorg netwerk rondom de praktijkondersteuner ouderen van een huisartsenpraktijk. Gebruik hiervoor het netwerk en enthousiasme van de Praktijkondersteuners en andere werkgroepleden.

Business Case

De baten van de valpreventie aanpak liggen hoofdzakelijk in de Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige zorg. Voor een vervolg over 2 jaar (na de Sportimpuls⁴) is het handig om met de betreffende partijen in gesprek te gaan. In samenwerking met gemeente Woerden en eventueel HAGRO / KetenzorgNU. Start hier in 2019 al mee.

Samenwerking

De samenwerking tussen de diverse lokale professionals loont. Door samen te werken konden:

- de juiste ouderen gevonden en bereikt worden
- ouderen beter doorverwezen worden
- makkelijker voldoende deelnemers verkregen worden voor valpreventie beweegaanbod
- betere borging van de actieve leefstijl gecreëerd worden

Om deze samenwerking te kunnen blijven benutten is met enig regelmaat afstemmingsoverleg nodig.

Samenwerking in andere wijken

Houdt er rekening mee dat er ook in een andere wijk geïnvesteerd moet worden in de opzet van een goede interprofessionele samenwerking. Ondanks dat er gebruik gemaakt kan worden van projectstappen en al ontwikkelde producten zoals brieven en de screeningstool zal het ook in een andere wijk enige tijd kosten om elkaars te leren kennen, elkaar te verstaan, en goed op elkaar af te stemmen. Naar verwachting zal dit wel versneld kunnen gaan t.o.v. deze pilot door het hergebruik van procedures en materialen.

Betrokken partijen: Chellie Heijmans, Gezondheidscentrum Iepenhof
Annemiek Vonk-Hagen, Fysiotherapeuten Maatschap Woerden
Liesbeth van Zadelhoff, Ergotherapiepraktijk Woerden
Maarten Stiggelbout, Welzijn Woerden
Alide de Leeuw, Gemeente Woerden
Merei Lugtenberg, VeiligheidNL
Lars Luijkx, Raedelijk

---

⁴ De Sportimpuls van ZonMw is in oktober 2018 goedgekeurd voor Woerden. Dit betekent 2 jaar financiering om 100 inwoners van Woerden de beweeginterventie 'In Balans' aan te kunnen bieden.

Bijlage 1 Motie vermindering valongevallen ouderen

Motie:

Hierbij wordt concreet uitvoering gegeven de geformuleerde ambities van **Motie vermindering valongevallen ouderen**:

De gemeenteraad van Woerden, in vergadering bijeen op 27 oktober 2015, behandelende de Programmabegroting 2017-2020, constaterende dat:

- een van de resultaten in het programma Sociaal Domein is gericht op mensen die, desnoods met een beetje hulp, zelf invulling willen en kunnen geven aan hun leven;
- tweederde van de 60-80 jarigen graag mobieler willen worden om invulling aan hun leven te geven, zo blijkt uit onderzoek van Motivaction in opdracht van Veilig Verkeer Nederland en VeiligheidNL;
- Een val bij ouderen een aanslag kan betekenen op de zelfstandigheid, zelfredzaamheid en mobiliteit van de getroffen, tijdelijk of zelfs voorgoed.

overwegende dat:

- valpreventie ervoor kan zorgen dat ouderen langer en beter mobiel blijven en de besparingen op de kosten van de WMO aanzienlijk zijn;
- het Rijk de gemeente verplicht tot het organiseren van preventieve maatregelen gericht op de gezondheid van 65-plussers;
- in Woerden het aantal valongevallen 65+ met ziekenhuisopname maar net ónder het landelijk gemiddelde ligt (namelijk 121 ongevallen per 10.000 inwoners t.o.v. 128 gemiddeld);
  - valpreventie in Woerden weliswaar in afzonderlijke projecten, zoals In Balans, naar voren komt, maar er nog geen integraal valpreventieprogramma voor ouderen is;
  - het stimuleren van bewegen voor ouderen niet expliciet is genoemd als resultaat in de begroting 2017-2020

verzoekt het college:

- het stimuleren van bewegen voor ouderen expliciet op te nemen als resultaat in de begroting 2017-2020;
- in 2017 twee scenario's uit te werken met een kosten-batenanalyse gericht op respectievelijk 5% en 10% vermindering van het aantal valongevallen bij ouderen 65+ voor de periode tot 2020, met het oog op gerichte investering in valpreventie in 2017-2020

Bijlage 2 Business Case Valpreventie Woerden

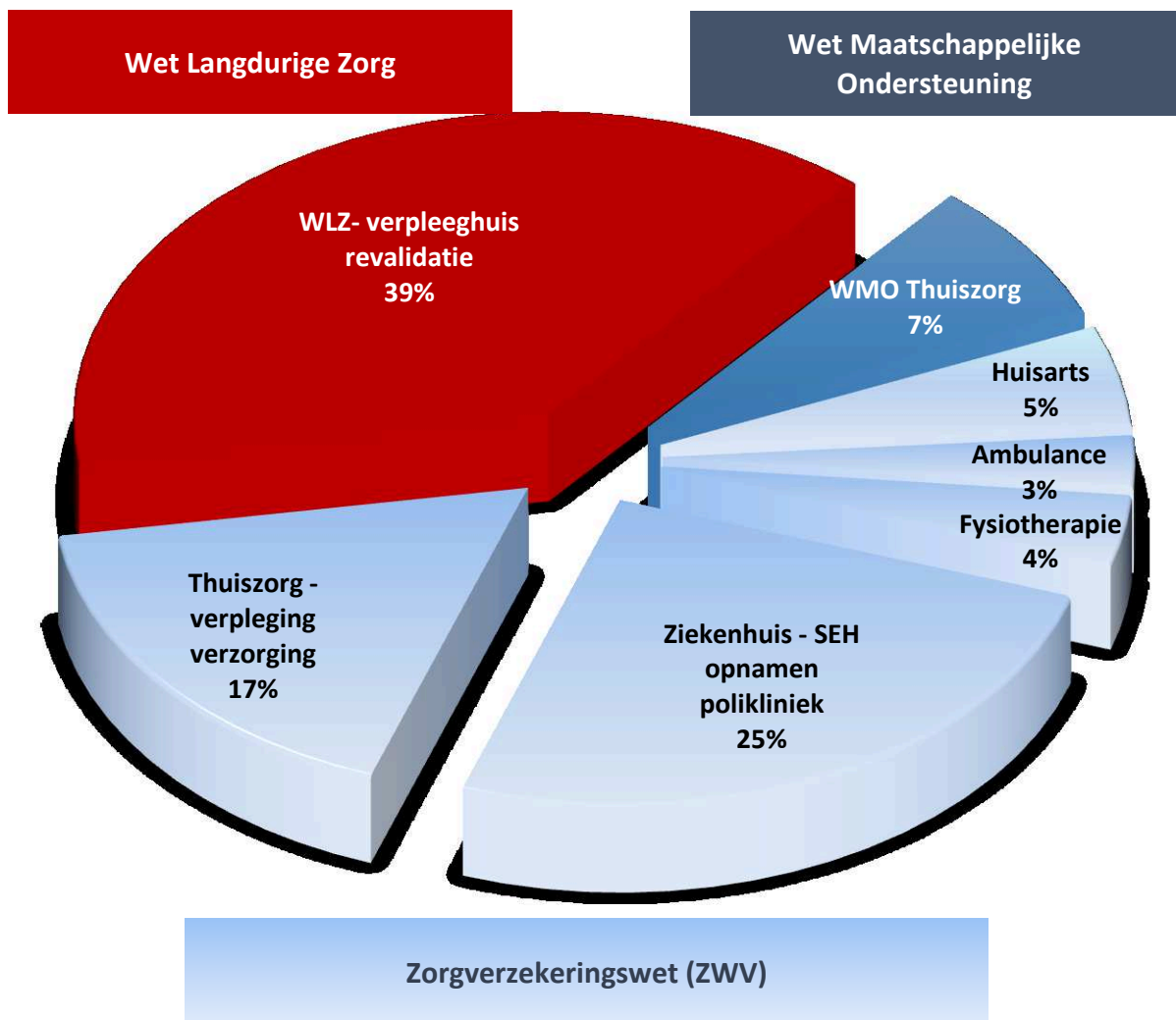
Valpreventie onder thuiswonende ouderen boven de 65 jaar is (kosten)effectief. Met behulp van de Business Case Valpreventie wordt de mogelijke besparing inzichtelijk gemaakt. De bedragen in deze rapportage hebben betrekking op besparingen voor een periode van 5 jaar als er gedurende een jaar geïnvesteerd is in de uitvoering van een valpreventie aanpak. Het effect bij deelnemers rendeert namelijk langer dan alleen in het jaar van deelname.

Besparing zorgkosten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen (zie figuur):

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) - Thuiszorg: Kosten van huishoudelijke thuiszorg na behandeling voor een letsel door vallen. Deze kosten worden in de regel door de gemeente vergoed vanuit de WMO.

Zorgverzekeringswet (ZVW): De kosten die door de zorgverzekeraar wordt vergoed vanuit de ZVW zijn de kosten van huisarts, wijkverpleging en –verzorging, fysiotherapie, ambulance en ziekenhuiszorg (SEH, polikliniek, opnamedagen, verrichtingen, IC).

Wet Langdurige Zorg (WLZ) - verpleeghuis revalidatie: Volgens de WLZ wordt vanuit de Rijksoverheid de vergoeding van verpleeg- en revalidatiezorg geregeld.

In de gemeente Woerden werden 50 senioren gescreend, geadviseerd en doorverwezen naar relevant aanbod. In onderstaande tabel staan de resultaten van de Business Case met in de linker kolom de kosten van het programma per activiteit, uitvoerend zorgverlener en materiaal.

In de rechter kolom staan de besparingen door minder valincidenten, resulterend in minder zorggebruik. Respectievelijk worden de besparingen op huishoudelijke thuiszorg, huisarts, fysiotherapie, thuiszorg (verpleging en verzorging), ziekenhuiszorg en de WLZ-zorg beschreven. De kosten van WLZ hebben alleen betrekking op thuiswonende senioren, die vanwege een val in het verpleeghuis terecht komen.

In de berekening wordt uitgegaan van een daling in het totale aantal valincidenten met 30%. Omdat de deelnemers ook na afloop van het programma de adviezen opvolgen, wordt dit effect meegenomen in de berekening, het zgn. uitdooeffect.

De totale besparing, na aftrek van de kosten, wordt berekend op € 13.927. De 'return of investment' geeft aan dat elke geïnvesteerde euro bijna het dubbele (€1,80) oplevert.

Resultaten MKBA			
Investering		Opbrengst	
Screening, advies, huisbezoeken	€12.200	WMO - Thuiszorg- huishoudelijk	€ 2.766
Beweegprogramma VVT	€ 9.922	ZVW - huisarts, fysiotherapie, thuiszorg, polikliniek, SEH, ziekenhuisopname	€ 19.893
Materiaal en overige kosten	€ 880	WLZ - verpleeghuis revalidatie	€ 14.270
Af: Totaal opsporing, screening en interventie	€23.002	Totaal besparingen	€ 36.929
Percentage minder vallen	30%	AF: Investering totaal	€23.002
Afname van effect per jaar (uitdooeffect)	50%	Totale netto besparing op medische kosten	€13.927
Aantal deelnemers screening en advies	50		
Aantal deelnemers Vallen Verleden Tijd	22	Baten/kosten-ratio=Return of investment	1,80
Aantal huisbezoeken	50		

Bron: Woerden in Balans: Monitoring. Letsellastmodel, MKBA-model. Amsterdam: VeiligheidNL.

Woerdense Courant

Vlnr: Annemiek Vonk, Liesbeth van Zadelhoff, Chellie Heijmans, Maarten Stiggelbout en Lilia van der Weijden. Foto: Niek Heijmans

Valtrainingsprogramma “Vallen Verleden Tijd”

Eén van de adviezen is het volgen van een valtrainingsprogramma genaamd “Vallen Verleden Tijd” waarin mensen in een periode van vijf weken leren hoe ze een val het beste kunnen voorkomen en hoe ze zich het beste kunnen opvangen als ze toch komen te vallen.

Dit programma is wetenschappelijk onderzocht waaruit blijkt dat mensen na het volgen hiervan 46% minder kans hebben op letsel na een val.

De eerste groep Vallen Verleden Tijd is inmiddels succesvol afgerond. Deelnemers waren zeer enthousiast, enkele reacties: “ik heb nu minder moeite met opstapjes” en “ik ben minder bang om te vallen”.

Daarnaast zijn de ervaringen van deelnemers aan ‘Woerden in Balans’ ook positief. Veel adviezen zijn al opgevolgd en mensen worden gestimuleerd om te (blijven) bewegen. Na jaar 2018 zijn de definitieve resultaten bekend. De pilot

Woerden in Balans werd grotendeels bekostigd door de gemeente. In het najaar wordt aan het project een vervolg gegeven dankzij “Sportimpuls”, een subsidie via Zon-Mw. Dankzij Sportimpuls zijn er middelen om uit te breiden naar andere wijken en meer zorgverleners op te leiden om zo het valrisico in gemeente Woerden te verlagen.

Informatie bij Annemiek Vonk, Fysiotherapeuten Maatschap Woerden, tel. 0348-427250.

WOENSDAG 11 JULI 2018

Woerdense Courant ^{NL}

altijd in de buurt!

Redactie: Vredenburg 24, 3511 BB Utrecht ☎ 088 - 013 04 28 ✉ redactie.woc@persgroep.nl 🌐 www.woerdensecourant.nl 📺 dewoerdensecourant 📺 @woerdensecourant

TREKHAAK CENTRUM.NL
De Beste Keus! 0900-118800
DEALER
AUTO PELS
MOBIEL
WWW.AUTOBEDRIJPPELS.NL

**INFORMEERT
INSPIREERT
AMUSEERT**

03 DE WOERDENSCH
COLUMN

05 HERKEN EEN
CO-VERGIFTIGING

15 BUITEN WOERDEN
NAAR SCHOOL

19 NEGEN FOTO'S
VAN DE NATUUR

23 RIJIM 13.000
EURO OPGEHAALD

Project 'Woerden in balans'

Verlagen van valrisico bij ouderen

Het project "Woerden in Balans" is een pilot waarvoor gemeente Woerden een samenwerking is aangegaan met huisartsenpraktijk Iepenhof, Welzijn Woerden, Ergotherapiepraktijk Woerden, Fysiotherapeuten Maatschap Woerden, Raedelij en VeiligheidNL.

WOERDEN - Het doel van het project is het valrisico bij ouderen in de gemeente Woerden in kaart te brengen en het aantal valongevallen te verminderen.

laten uitvoeren door de ergotherapeut, fysiotherapeut of praktijkondersteuner van de huisarts. Veertig mensen hebben deze screening op valrisico's doorlopen. Tijdens deze screening wordt aandacht besteed aan allerlei aspecten die met vallen te maken kunnen hebben zoals mobiliteit, evenwichtsproblemen, duizeligheid, gewrichtsklachten, gezichtsvermogen, huisinrichting en voeding. Deze screening wordt afgesloten met een advies op maat. Lees verder op pagina 3.

Overal muziek!

WOERDEN - De organisatie van Struinen in de Tuinen liet zondag 8 juli honderden Woerdenaren wandelen en fietsen van tuin naar tuin. In maar liefst 46 tuinen in Woerden, Kamerik en Kanis stond een optreden gepland. Aan de Rembrandtstraat brachten Charlotte Welling en Trio Dobbs de Vergeten Zangeressen terug in de herinnering van de toehoorders. In de tuin van gastvrouw Silvia pasten gelukkig tientallen swingende mensen! Zie ook pagina 7.

RAADSINFORMATIEBRIEF

18R.00397

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 18 juni 2018

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : WMO

Contactpersoon : A.M. de Leeuw

Tel.nr. : 06 3511 3543

E-mailadres : leeuw.a@woerden.nl

18R.00397

Onderwerp:

Pilot Valpreventie

Kennisnemen van:

De opzet en inhoud van de pilot Valpreventie in de gemeente Woerden.

Inleiding:

Eind 2016 is de motie over vermindering van valongevallen van ouderen (D'66, CU/SGP, Progressief Woerden en Sterk Woerden) aangenomen. Daarin is verzocht om het bewegen voor ouderen expliciet op te nemen in de begroting 2017-2020 en om twee scenario's uit te werken met een kosten-batenanalyse gericht op 5 en 10% vermindering van het aantal valongevallen bij ouderen van 65+ voor de periode tot 2020.

In deze raadsinformatiebrieft u wordt u geïnformeerd over de acties die sindsdien zijn uitgevoerd.

In het 1^e kwartaal van 2017 zijn twee bijeenkomsten georganiseerd door twee raadsleden (van twee indieners van de motie) met stakeholders uit de medische branche, het bedrijfsleven, welzijn, raad, gemeente en adviesorganisaties. Met de zorgverzekeraar was apart overleg. Voor het opzetten van een project valpreventie bleek bij de zorgverzekeraars sympathie en draagvlak te bestaan. Echter financiering was er (nog) niet.

Vanaf het 2^e kwartaal 2017 heeft de gemeentelijke organisatie de trekkersrol overgenomen tot er een externe onafhankelijke en deskundige partij was die projectleider werd (Raedelijk). Raedelijk heeft de rol op zich genomen vanuit financiering van de zorgverzekeraars. Tegelijk werd Raedelijk kwartiermaker voor integraal ouderenbeleid. Daarnaast heeft VeiligheidNL als expert bijgedragen aan het project valpreventie, met gemeentelijke subsidiëring.

In de 2^e helft van 2017 is een Werkgroep Valpreventie gestart, bestaande uit een fysiotherapeut, een ergotherapeut, een praktijkondersteuner van de huisarts, een beweegcoach, een gemeentelijk beleidsadviseur, op afroep de adviseur van VeiligheidNL en (als voorzitter) de projectleider van Raedelijk. De werkgroep heeft een pilot voorbereid. Deze pilot wordt momenteel uitgevoerd.

Kernboodschap:

De gemeente heeft als taak om in het kader van ouderengezondheidszorg voorlichting te geven, advies, instructie en begeleiding aan inwoners van 65+ (Wet Publieke Gezondheid). Ook is het een verantwoordelijkheid van de gemeente om ouderen te ondersteunen bij het zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Vallen heeft vaak als gevolg dat ouderen minder mobiel, zelfredzaam en zelfstandig worden. Tijdelijk of zelfs voorgoed. Naast persoonlijk leed brengt vallen ook hoge kosten met zich mee. Kosten die verdeeld zijn over de domeinen van Zorgverzekeringswet (ZVW), Wet Langdurige Zorg (WLZ) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

De baten van valpreventie komen ook bij deze drie domeinen terecht. Het rekenmodel van een integrale valpreventieaanpak (van VeiligheidNL, zie bijlage) laat zien dat besparingen ruimschoots opwegen tegen de benodigde investeringen. Besparingen betekenen voor de gemeente ook daadwerkelijk een verlaging kosten voor hulpmiddelen, woningaanpassingen en huishoudelijke hulp.

De besparingen komen overigens wel voor een groter deel terecht bij de zorgverzekeraar en de verpleegzorg/revalidatie.

De Werkgroep Valpreventie heeft ingezet op een gedragen en effectieve integrale valpreventieaanpak, die aansluit bij bestaande structuren & aanwezig aanbod en waarbij samengewerkt wordt tussen zorg en welzijn. De oudere inwoner neemt daarbij waar mogelijk de regie. Inwoners hebben tijdens de ontwikkeling van de pilot input gegeven.

Er is in Woerden nog geen aanbod waarmee de beoogde doelgroep, de 'pre kwetsbare inwoners' (zie hieronder bij 'opzet van de pilot') gevonden wordt, er zijn geen specifieke maatregelen voor deze groep ontwikkeld. Hier is winst te halen: tijdelijk doelgericht aanbod voor de 'pre kwetsbare inwoners' (aangeboden door een zorgprofessional) om daarna naar regulier beweegaanbod door te stromen.

Opzet van de pilot:

Door de werkgroep is vastgesteld waar een effectief valpreventieaanbod aan moet voldoen:

Een effectief valpreventieaanbod heeft minimaal

1. als focus de doelgroep
  - waar de meeste winst te behalen is in preventieve zin
  - die nu nog niet in beeld is
  - die nu nog niet bediend wordt met specifiek aanbod

Deze doelgroep is gedefinieerd als 'pre kwetsbaar'. Ze zijn te 'goed' voor de deelname aan de module Ketenzorg voor kwetsbare ouderen vanuit de huisartsenzorg¹ maar hebben in een eerdere screening op het gebied van ouderenzorg aangegeven dat ze mobiliteitsproblemen hebben of een keer gevallen zijn. Deze inwoners zijn vaak (nog) niet goed in beeld bij Welzijn Woerden.

Het vinden van deze doelgroep is een essentiële stap omdat ze zelf niet zullen vragen om valpreventiescreening of maatregelen.

Gekozen is in deze pilot voor focus op de doelgroep 75+ omdat deze groep door de huisarts is gescreend. In deze doelgroep is veel meer winst te halen dan (al) bij de groep 65+.

2. Een persoonlijk advies: advies op maat. Vallen is een probleem dat veroorzaakt wordt door diverse factoren (gezichtsvermogen, balansproblemen, coördinatie, medicatie etc). Daarom is een universele multifactoriële screening nodig en vanuit daar een advies op maat.
3. Een specifiek valpreventie beweegprogramma waar een groot deel van de gescreende ouderen naar toe verwezen zullen worden om te werken aan het opbouwen van spierkracht, balans, coördinatie en daardoor ook werken aan vertrouwen en vermindering van valangst.
4. Een goed vervolg in beweegaanbod voor ouderen. Na specifiek aanbod zullen ouderen doorgeleid

---

¹Definitie 'kwetsbare ouderen' van VGZ: 75+ met meervoudige complexe problemen

worden naar bestaand aanbod vanuit Welzijn Woerden, Woerden Actief etc.

De pilot bestaat uit:

- a. Diverse promotieactiviteiten: zoals actief aanschrijven van doelgroepen en verzorgen van voorlichtingen aansluitend aan welzijnsactiviteiten en op andere ontmoetingsplekken.
- b. Screening van 40 ouderen (75+) met een verhoogd valrisico maar die nog niet behoren tot de kwetsbare inwoners volgens de module Ketenzorg voor kwetsbare ouderen van de huisartsen.
- c. Opstellen en gebruiken van een overzicht van effectief eenduidig advies en doorverwijzing. Dit betekent een goed op maat advies.
- d. Aanbieden van een specifiek beweegaanbod. In de pilot zal dit bestaan uit 4 groepen (28 personen, 70% verval bij 40 personen).
- e. Doorverwijzing naar regulier beweegaanbod geschikt voor ouderen.
- f. Bijhouden van monitoringsgegevens en procesevaluaties (geleerde lessen van de pilot), evaluatiegesprekken met deelnemers, opstellen van een kosteneffectiviteitsanalyse op basis van gemeten investeringen door lokale professionals en de gemeente. Deze informatie is van groot belang voor een bredere uitrol binnen de gemeente.

De pilot wordt uitgevoerd in:

De wijken Bomen- en Bloemen en Molenvliet zijn gekozen voor de uitvoering van de pilot. Deze keuze is gemaakt op basis van het aantal ouderen in deze wijken, de verwachte groei van (kwetsbare) ouderen in deze wijken en op basis van de inbreng van professionals in de werkgroep (die beschikken over de nodige kwalificaties voor het bieden van valpreventie *en* de motivatie en energie hebben om hiermee aan de slag te gaan).

Financiën:

De kosten voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de pilot zijn:

1. De organisaties/ondernemingen waartoe de werkgroepleden behoren, dragen bij door de investering in (ontwikkel- en uitvoerings)tijd: Fysio Maatschap Woerden, Ergotherapie Woerden, Welzijn Woerden, Gezondheidscentrum Iepenhof. Het gaat om € 2.880,-
2. De projectleiding van de pilot wordt uitgevoerd door Raedelijck en bekostigd vanuit middelen van de zorgverzekeraars. Het gaat om € 20.000,-
3. De inzet van VeiligheidNL gedurende de voorbereidingen, de uitvoering en de evaluatie van de pilot wordt bekostigd via een strippenkaart instructie: voor maximaal € 16.000,- uit het budget 'overige subsidies' van de gemeente.
4. De overige uitvoeringskosten worden door de gemeente bekostigd uit het budget 'overige subsidies': de screening en evaluatie van 40 inwoners en het beweegprogramma voor de inwoners. Het gaat om € 13.500,- + kosten voor zaalhuur (max € 900,-).

Vervolg:

Over het vervolg kunnen we nu nog niet veel informatie geven. De evaluatie van de pilot zal informatie opleveren die bepalend is voor vervolgmogelijkheden; deze worden onderbouwd met kostenplaatjes. Mogelijk wordt een subsidie door Sportimpuls toegekend. Op basis van deze informatie worden afwegingen gemaakt voor structurele continuering en/of uitbreiding van de valpreventieaanpak. Wel is nu al aan te geven dat de uitvoering van valpreventie niet (alleen) een taak van de gemeente is.

Op dit moment is wel bekend dat:

- Voor het breder kunnen uitrollen van deze valpreventieaanpak door Fysio Maatschap Woerden een aanvraag is ingediend bij Sportimpuls, een initiatief voor lokale sport- en beweegaanbieders vanuit het Rijk.
- In regionaal verband gesprekken worden gevoerd met zorgverzekeraars over preventie. Zorgverzekeraars maken geen afspraken over preventie met individuele gemeenten.
- (Nog) niet alle huisartsenpraktijken werken met de module Ketenzorg voor kwetsbare ouderen. Mogelijk wordt dit breder uitgerold in Woerden. Dit is onderdeel van het overleg tussen huisartsen en zorgverzekeraar VGZ.

De evaluatie zal naar verwachting aan het eind van 2018 gereed zijn.

De raad wordt dan weer geïnformeerd.

Bijlagen:

Geen

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

